

ETNISKA SKOLOR VÄRDA ALL UPPMUNTRAN

THOMAS GÜR

Argumenten mot etniska och konfessionella skolor är desamma idag som på 50- och 60-talet. Men verkligheten har visat att dessa skolor – till skillnad från många offentliga skolor – med stor framgång lotsat sina elever in i det svenska samhället.

Ser man på listan över de ansökningar som lämnats in till Skolverket om att starta nya friskolor till höstterminen 1998 upptas den första av fem sidor nästan helt av skolnamn som börjar på "al", det arabiska språkets bestämda artikel, som precis som engelskans "the" används i början av titelnamn. Det handlar givetvis om att alltför många svenskar med arabisk eller muslimsk bakgrund (trots risk för övertydlighet är det värt att notera att de bägge kategorierna inte sammanfaller) vill starta eller skicka sina barn till skolor med konfessionell, språklig eller kulturell inriktning i enlighet med denna sin bakgrund. Men det finns även ansökningar om att starta en rysk friskola och en (ny) judisk friskola.

Vi har i Sverige en infekterad de-

batt om etniska samt konfessionella friskolors effekter på samhället i allmänhet och på barnen i synnerhet. En del av debatten har just tagit sin utgångspunkt i existensen av friskolor med muslimsk eller arabisk inriktning, och med tanke på den mängd ansökningar som föreligger om nya sådana skolor är det sannolikt att denna debatt kommer att intensifieras.

Det finns ett antal argument mot friskolor med konfessionell eller etnisk inriktning.

Försvåra anpassning

Ett är att skolorna kommer att försvåra (invandrar)barnens anpassning till det svenska samhället. Ett annat (med det första besläktat) är att skolor av detta slag skulle leda till att eleverna isoleras från det övriga samhället. Ett tredje, att följderna av att släppa fram detta slags skolor skulle vara överblickbara för det offentliga skolsystemet ("har man sagt ja till en grupp får man säga ja till alla"). Ett

fjärde, att de grupper av minoriteter eller invandrare som önskar detta slags skolgång åt sina barn i själva verket är gäster (främlingar) i vårt land och att deras krav därför bör avvisas. Ett femte är att de behov som dessa skolor åberopas kunna fylla (undervisning i det egna språket, den egna kulturen eller religionen, närheten till elever med samma slags bakgrund o s v) lika gärna kan tillfredsställas inom den allmänna, offentliga skolan. Ett sjätte, att de föräldrar som vill sända sina barn till skolor av detta slag inte är medvetna om sina barns bästa.

Betraktar man dessa argument i ett längre perspektiv, bortom dagspolitiken, ser man att de inte alls är nya, utan tvärtom har flera decennier på nacken. Men viktigare än att argumenten är gamla, är att de, sedan de framfördes, faktiskt prövats mot verkligheten.

Under mer än fyra decennier har två slags friskolor, eller särskolor som den mer tidstypiska termen lydde, på konfessionell respektive etnisk grund

THOMAS GÜR är författare och ledarskribent i Svenska Dagbladet.

funnits i Stockholmstrakten. Det är den judiska Hillelskolan respektive den estniska skolan. Vid de tillfällen dessa skolor ansökt om statsbidrag för sin verksamhet eller då statsbidrag till minoritetsskolor i allmänhet har kommit att behandlas, har den judiska och den estniska skolans verksamhet och dess följder för samhället och barnen också varit föremål för politisk debatt så långt upp som i Sveriges riksdag. Redan när de estniska flyktingarna efter lägervistelsen under det andra världskriget började organiserandet av egna skolor för flyktingbarnen, skrev Dagens Nyheter följande på ledarplats: "De balter som vill stanna här får finna sig i att undervisningen av deras barn ordnas så att assimileringen underlättas, och om den baltiska intelligentsian är missnöjd med det får den väl söka sig ett annat land." (DN, 3 juli 1945)

Isolering av estniska barn

Då representanter för esterna i Sverige i juni 1958 gjorde en framställan hos ecklesiastikministern om statsstöd i syfte att uppnå samma villkor som enhetsskolan, överlämnades denna till skolöverstyrelsen för beredning, och remissvar infordrades från länskolnämnder och liknande. Remissvaren gav några klassiska exempel på argument mot minoritetsskolors berättigande. Länskolnämnden i Södermanlands län ansåg att "en fullständig estnisk folkskola i Eskilstuna" var orealistisk "bl a av den anledningen, att en sådan anordning skulle medföra en icke önskvärd

isolering av de estniska eleverna". Skolstyrelsen i Borås menade att en "med statliga och kommunala medel stödd undervisning för att uppehålla språk och kulturella traditioner hos ett främmande folk kan få konsekvenser, som nu ej kan överblickas, i synnerhet i städer, där liksom i Borås inslaget elever av utländsk härkomst är synnerligen stort". (Citerad i Kiviaed, s 219)

Frågan kom under 1960-talet att debatteras två gånger i riksdagen. Första gången 1963, då två motioner i första och andra kammaren yrkade på statsanslag till skolan i fråga. Majoriteten i statsutskottet menade att motionerna skulle avstyrkas, men vid gemensam votering bifölls minoritetens reservation och riksdagen beviljade skolan statsbidrag.

Andra gången diskuterades frågan 1968, då riksdagen med anledning av den proposition regeringen lagt om skolgången för "vissa minoriteter i Sverige" tog ställning till om Hillelskolan skulle fortsätta att få statsbidrag. I samband med propositionens behandling i statsutskottet behandlades motioner som både yrkade på att staten skulle anslå sådana resurser att "såväl särskilda klassavdelningar för minoritetsbarn som självständiga internationella skolor kunde växa fram" och motioner som yrkade på att bidraget till Hillelskolan skulle avvecklas "successivt".

I bägge debatterna ställdes en majoritet som menade att den judiska Hillelskolan (och de estniska skolorna) borde kunna utgöra ett undantag

vad gällde statsstöd till skolor utanför enhetsskolan mot en minoritet som av olika anledningar menade att en konsekvent tillämpning av tankarna bakom enhetsskolan innebar att konfessionella skolor av Hillelskolans art (och etniska skolor som de estniska skolorna) inte borde beviljas statsstöd.

Men i ett avseende var majoriteten överens med minoriteten: statsstöd till Hillelskolan fick inte innebära upprättandet av en princip om samma slags stöd till likartad karaktär, och att tankarna bakom enhetsskolan skulle vara de rådande i alla andra sammanhang. Med propositionen från 1968 satte riksdag och regering definitivt stopp för fler statsstödda skolor för nyanlända grupper av invandrare som finnar, jugoslaver och andra.

Utsatta judiska föräldrar

Jag skall här återge några av de argument som framfördes för åsikten att de judiska och estniska särskolorna inte borde beviljas statsstöd. Visserligen är majoritetens argument för ett undantag också intressanta i ett sammanhang som berör statsmaktens inställning i invandrar- och undervisningspolitiska frågor, men här kan vi nöja oss med notera att majoriteten inte ansåg att Hillelskolan borde beviljas samma stöd som den statliga enhetsskolan därför att den hade lika rätt till detta eller för att familjerna hade rätt att i möjligaste mån på lika villkor välja skolgång för sina barn, utan stödet motiverades med att de

judiska barnens föräldrar utsatts för svåra prövningar, att Hillelskolans elever behövde värnas om på ett alldeles särskilt sätt, att den sexåriga skolan var en temporär station i elevernas utbildningsgång, att de bättre kunde inlemmas i det svenska samhället genom den övergångsform som Hillelskolan erbjöd, att de uppfostrings- och omvårdnadsfrågor som de judiska elevernas skolgång aktualiserade svårligen kunde tillgodoses inom ramen för enhetsskolan, att det fanns särskilda skäl att visa generositet mot vissa speciella grupper och att det fanns anledning att beakta de kulturella särdrag som invandrare förde med sig in i landet.

Bland dem som opponerade sig mot ett statsstöd till Hillelskolan fanns i första kammaren folkpartisten Ingrid Segerstedt Wiberg. Hon påpekade att de judiska barnen "icke allenast" skulle ha en fristad i Sverige: "De skall känna sig hemma i Sverige, de skall bo här, de skall leva bland de svenska barnen som svenska barn. Därför tror jag... att man gör ett olyckligt felslut när man vill skilja dessa barn från andra och sätta dem i en speciell skola."

Segerstedt Wiberg invände också mot påståendet att det var föräldrarnas önskemål att barnen skulle gå i en specialskola som Hillelskolan: "Jag är alldeles övertygad om att föräldrarna till de barn det här gäller vill barnens bästa. Men dessa föräldrar som kommit hit som flyktingar eller från koncentrationsläger, har en sådan erfarenhet att de inte kan bedöma förhål-

landena i ett lugnt samhälle. Man kan inte begära att de skall tro att vi vill ta emot barnen med vänlighet. De har inte någon erfarenhet av det lugna svenska samhället utan av en helt annan värld. Om man plockar ut deras

”De balter som vill stanna här får finna sig i att undervisningen av deras barn ordnas så att assimileringen underlättas, och om den baltiska intelligentsian är missnöjd med det får den väl söka sig ett annat land.” (DN, 3 juli 1945)

barn och låter dem gå i en speciell skola, växer inte barnen samman med de svenska barnen."

En annan företrädare för minoriteten i kammaren, socialdemokraten Emil Näsström, argumenterade så här: "Som alla kammarledamöter vet har vi inte bara judar som gäster och främlingar i vårt land. Vi har en stor mängd finnar, tyskar, belgare, holländare, osv... Säger man A, så misstänker jag att man också får säga B. Frågan är: Skall vi ha finska skolor, italienska skolor, skolor för polacker, ungrare, tyskar, belgare, holländare och många fler? Om det är meningen bör man säga ifrån det nu, så att vi vet vad det kommer att leda till... Jag förutsätter också att denna kammaranser att om vi går in för denna sak,

skall vi också fullfölja den och anordna skolor för alla dessa andra nationaliteter." (Man kan för ordningens skull notera att av de cirka 14.000 judar som var bosatta i Sverige i mitten av 1960-talet var större delen svenska medborgare.) En partikamrat till Näsström i andra kammaren, Gunnel Olsson, framförde likartade argument, och hon menade att särskilda skolor som Hillelskolan inte alls var nödvändiga för att föra vidare det judiska kulturarvet: "Men vi har judiska familjer här i landet som bott här i 200 år och lyckats hålla detta kulturarv utan att ha särskilda skolor... Jag tror att det bättre än något annat visar hur det går bra att klara denna sak utan att isolera sig i en särskild skola. Jag har mycket svårt att förstå att det skulle underlätta anpassningen om man på detta sätt skilde ut sig."

En likartad inställning beträffande minoritetens krav på särskolor deklarerade dåvarande ecklesiastikministern Ragnar Edenman då han påpekade att statsstöd till särskilda skolor inte bara berörde judiska trosbekännare: "Vi har väldigt många andra också. Framför allt är ju den katolska gruppen i stark tillväxt av olika skäl, kanske framför allt beroende på den stora importen av arbetskraft från Italien. Det kommer att bli ett problem inte minst på många orter i Västmanland hur man skall klara den frågan om vi slår in på den vägen att riksdagen med en konfessionell motivering, ärade kammarledamöter, ger anslag till en skola." Däremot menade Edenman att om man kon-

centrerade sig på "de judiska barnens speciella belägenhet rent mentalhygieniskt så att säga är det kanske möjligt att finna en utväg för att stödja denna skola".

Det mentalhygieniska motivet för att trots allt bevilja Hillelskolan statsstöd kom enligt judiska representanter även att framföras av dåvarande statsministern Tage Erlander i samband med en uppvaktning hos denne. Från judisk sida avvisades dock bidrag på dessa villkor. (Schwarz, s 89 f.)

Fria experimentskolor

Även Gunnel Olsson tog upp det mentalhygieniska motivet när hon menade att det var en "helt annan sak med de elever, som är mentalt skadade genom föräldrarnas upplevelser eller genom den behandling de själva har varit utsatta för eller som över huvud taget har anpassningssvårigheter". Men i detta avseende skilde sig inte Hillelskolans judiska elever nämnvärt från andra elever i liknande belägenhet vilka kunde ha "fullt samma skäl att önska komma bort ifrån en skolmiljö, där de inte kan finna sig till rätta och där de direkt far illa", menade Olsson. Och även om det fanns en obligatorisk grundskola skulle vissa fria experimentskolor, internatskolor och glesbygdsskolor utanför enhetsskolan komma att behövas "därjämte skolor för en ganska stor grupp barn med personliga svårigheter av olika slag". Därför var det också angeläget, påpekade Gunnel Olsson, att "vi får klara linjer för des-

sa olika skolformer, men vi kan inte lösa dessa problem för en liten grupp isolerat från de andra". (Enligt en muntlig uppgift jag fått föranledde denna redogörelse under vilka villkor särskolor kunde startas, en ledarkommentar i Svenska Dagbladet om att socialdemokratin såg särskolorna som "antingen hospital eller laboratorium".)

I den debatt som fördes i andra kammaren 1968 med anledning av propositionen om minoritetsskolorna återkom Gunnel Olsson, och den här gången var hon mer explicit med sin beteckning på en inhemsk svensk minoritetsgrupp som något främmande, även om hon ansåg att det fanns andra, mer främmande grupper i Sverige än judarna, så som schar-tauner och laestadianer: "De är ju mer främmande för vår allmänna kultur än vad både katoliker och judar är. De borde med minst samma rätt kunna kräva att få egna skolor åt sina barn och att få uppfostra dem i enlighet med sina idéer. Vi kan ju inte ge religiösa minoriteter andra rättigheter än vi ger våra egna, bara därför att de råkar vara inflyttade." Socialdemokraten Emil Näsström, som vid detta tillfälle satt i första kammaren hade denna gång inget att invända mot statsstöd till Hillelskolan, men hans roll hade övertagits av partikamraten Kaj Björk som varnade för det "slags prejudikat som på längre sikt kan komma att åberopas av andra religiösa minoriteter. Man kan på det sättet glida in i ett tillstånd av ett på olika sätt segregerat skolsystem som skulle

stå i strid med allmänna demokratiska jämlikhetsprinciper på detta område."

Björk polemiserade också mot den nytillträdde ecklesiastikministern Sven Moberg, vilken beträffande invandrarbarnens undervisning påpekat att regeringen hade en klar och principiell uppfattning, "nämligen att det är bäst för dessa barn att gå i den svenska skolan. Den är så generöst utformad att barnen inte torde behöva känna några speciella svårigheter vid en sådan skolgång". Det fanns, enligt Moberg, emellertid "ett undantag från denna regel. Det gäller Hillelskolan och jag anser mig inte behöva närmare utveckla varför vi anser oss kunna göra det undantaget."

Vilsledande motivering

Men mot detta invände Kaj Björk dels med att hänvisa till att Alva Myrdal, "en klartänt person" som inte heller hörde till "dem som brukar beskyllas för nationell trångsyntet", i den offentliga utredning som föregått den nu diskuterade regeringspropositionen hade reserverat sig mot ett undantag för Hillelskolan, dels genom att polemisera mot Mobergs företrädare och tillika det statsråd som framlagt propositionen i fråga, Olof Palme. Björk accepterade inte Mobergs åsikt att det inte behövdes någon "särskild motivering för att man här gjort ett särskilt undantag från regeln. Åjo, det skulle nog behövas en motivering." Den motivering som Palme angivit i pro-

positionstexten fann Björk "vileledande, eftersom det ingalunda förhåller sig så, att medlemmar av det judiska folket generellt skulle vara angelägna om en så extremt segregerad undervisningsform som den som tillämpas i Hillelskolan... För det andra skulle ju uttalanden av denna art lika väl kunna göras om andra religiösa minoriteters krav på statsbidrag till särskolor."

Återkommande argument

Som vi ser förekom i stort sett samtliga samtida argument mot friskolorna redan då statsbidrag till de estniska och judiska särskolorna diskuterades. Även om åsikten om enskilda minoriteter som "främlingar" i vårt land inte kan framföras med samma emfas i den mångkulturella diskursen Sverige har onekligen även detta argument varit närvarande i debatten. Om man jämför dessa invändningar mot särskolor på etnisk eller konfessionell grund, och det resultat av dessa skolors verksamhet som förutskickades med hur det egentligen blev, tror jag att man därmed också får anledning att ifrågasätta de invändningar som idag riktas mot friskolor av samma slag.

Efter mer än femtio års verksamhet för de estniska skolorna och mer än fyrtio års verksamhet för den judiska Hillelskolan har uppskattningsvis tusentals elever gått ut respektive skola. Om denna skolform skulle ha lett till en segregering hade det givetvis märkts.

Men inte nog med att något sådant

inte har noterats. Tvärtom talar allt för att de estniska och judiska särskolorna borgade för en framgångsrik anpassning till det svenska samhället. Enklast kan denna process beskrivas beträffande esterna, eftersom judarna i Sverige inte kan följas i befolkningsstatistiken som en speciell grupp hemmahörande från ett särskilt land. Redan i mitten av 1960-talet kunde den statliga utredning som satte stopp för fler minoritetsskolor i Sverige, 1964 års utlands- och internatskoleutredning, konstatera att "en osedvanligt stor del av de estniska ungdomarna i Sverige [har] sökt sig till gymnasium och olika högskolor". (SOU 1966:55, s 238) Detta försökte utredningen förklara med att "en stor del av flyktingarna hade relativt hög skolutbildning" och att utbildningsfrågorna därför hade "fått en mycket framskjuten ställning inom den estniska gruppen i Sverige". Medan den senare citerade meningens var riktig, var den förra felaktig, och förmodligen ett försök till historieförfälskning betingad av ideologisk enögdhet. Men utredningen satte därmed ett mönster som stod sig ett kvartssekel senare när dåvarande (och nuvarande) justitieministern Laila Freivalds, i ett polemiskt inlägg beträffande den estniska utbildningsframgången i Sverige, använde sig av samma förklaringsgrund, nämligen att det "bland balterna fanns en klar överrepresentation av akademiker. Det har väldigt stor betydelse, har vi så småningom förstått, i vårt samhälle för barn och ungdomars val av utbild-

ning. Att gå vidare till högre utbildning har ett klart samband med huruvida man lever i en miljö där teoretisk utbildning, läsning och liknande är en del av det naturliga vardagslivet och där det inte är det." (Freivalds, s 93)

Emellertid stämmer inte dessa (bort)förklaringar beträffande esterna: "Förmodligen hade esterna vid flykten ett större inslag av lågutbildade och personer med landsbygdsbakgrund än t ex de senare arbetskraftsinvandrarna från Jugoslavien". (Reinans, s 72) Och flertalet estniska föräldrar "hade bara en sexårig skola bakom sig och det var också vanligt att bägge föräldrarna förvärvsarbete. Det har tidigare påpekats att det är sannolikt att relativt sett många estniska barn ur arbetarfamiljer i Sverige har fått en högre utbildning och därmed andra yrken än sina föräldrar." (Reinans, s 85) Som en bekräftelse på detta, och som kontrast mot historieförfälskningen om överrepresentationen av akademiker bland balterna som förklaringsgrund för utbildningsframgången, kan följande återges: "Jag har hört om en fattig estnisk krigsänka, som inte ens kunde uttala, än mindre skriva det förut åsyftade göterborgsläroverkets namn [en av de estniska särskolorna]. Men en sak visste hon: Hennes son skulle gå på 'Viit-, Viit-...". dvs, på Hvitfeldtska HAL." (Rebas, s 74)

Vid olika samtal med representanter för, och tidigare elever, i Hillelskolan har jag i stort sett fått samma bild bekräftad. I likhet med den est-

niska skolan har även Hillelskolan fungerat som en brygga mellan den judiska kulturen och det svenska samhället, och även om det inte är lika lätt att följa den judiska gruppen som den estniska, förefaller även Hillelskolan att för sina elever ha utgjort en språngbräda för social rörlighet uppåt för många barn vars föräldrar kom till Sverige som utblottade flyktingar eller överlevande från koncentrationslägren.

När Hillelskolan 20-årsjubilerade 1975 kunde man i en tidningsnotis om händelsen lakoniskt konstatera att den oro som bland annat uttrycktes i de uttalanden jag återgav från kammardebatterna helt enkelt kommit på skam: "Inför skolans tillkomst befara- de somliga att eleverna skulle bli isolerade i det svenska vardagslivet. Så har det inte alls blivit." (SvD, 5 november 1975)

Samhörighet med det svenska och estniska

Och drygt fem år senare, vid skolans 25-årsjubileum, kunde den dåvarande ordföranden för skolstyrelsen, Salomo Berlinger, konstatera att "de över 500 elever som gått i Hillelskolan visat att man inte behöver isolera sig fysiskt från sin svenska omvärld och inte andligt från sin judiska bakgrund". (SvD, 1 juni 1981) Och en interiör från den estniska skolans 25-årsjubileum kan exemplifiera hur denna samhörighet med såväl det svenska som det ursprungliga kunde gestalta sig: "Och på estniska och svenska begicks det högtidliga jubile-

et. På estniska läste Kalju Lepic upp en egen dikt och elever ur sjätte klassen i skolans blå-vita dräkt deklamerade 'Det svenska landet' av Österling och 'En ungbjörk' av Fröding. Jämtlandssången och Du gamla du fria följdes av en estnisk folkmelodi. Men endast på svenska hölls den långa raden av tal." (SvD, 14 mars 1970)

De bägge skolornas elever återfinns inom alla yrken och alla sociala nivåer i dagens svenska samhällsliv, även om en övervikt synes finnas för högt utbildade akademiker och för höginkomsttagare. Men viktigast av allt är att dessa skolors nu vuxna elever i det närmaste helt utan undantag är, tvärt emot vad som sades av motståndarna, sammanlänkade med det svenska samhället.

De estniska skolornas och den judiska Hillelskolans framgångar står som en viktig kontrast mot den skepsis som framförs när nya invandrargrupper eller religiösa minoriteter vill starta egna friskolor. Att det finns en mycket stor misstänksamhet mot det muslimska och/eller mot det arabiska i Sverige är oomtvistligt. Samtidigt ser vi att såväl ester som judar möttes av samma slags skepsis under den första tiden i Sverige.

Deras försök att bygga sitt inträde i det svenska samhället på egna nätverk motarbetades; i bästa fall möttes de av oförståelse, i många fall av fientlighet.

Avsikten med denna artikel har inte varit att särskilt plädera för en typ av friskolor, än mindre ett speciellt slag av etniska eller konfessionella

friskolor (alltså de arabiska och muslimska friskolor med vilka artikeln inleddes) utan att visa på att farhågorna kring vissa skolor av etnisk/kulturell och konfessionell karaktär för länge sedan luftats i svensk debatt, prövats mot verkligheten och visat sig vara kraftigt överdrivna, för att inte säga felaktiga.

När därför nya grupper av invandrare engagerar sig i sina barns skolgång och aktivt söker upp friskolor av kulturellt eller konfessionellt slag, finns det, med de estniska och judiska erfarenheterna i åminnelse, all anledning att stödja och uppmuntra detta fenomen. Även om det handlar om arabiska eller muslimska friskolor.

Litteraturreferenser

- Laila Freivalds, *Diskussionsinlägg*, Invandrarrådslaget 1990. 90-talets invandrapolitik, Arbetsmarknadsdepartementet, Stockholm 1991, ss 93 - 96.
- Sven Alur Reinans, *Balterna i Sverige - några demografiska aspekter*.
- Lars-Gunnar Eriksson (red), *De första båtflyktningarna - en antologi om balterna i Sverige*, Statens invandrarverk (SIV-pocket), Norrköping 1985 (?), ss 65 - 89.
- Voldemar Kiviaed, *Esterna i Sverige bildar samhälle*.
- David Schwarz (red), *Svenska minoriteter*, Bokförlaget Aldus/Bonniers, Stockholm 1966, ss 201 - 222.
- Hain Rebas, *Jämlikhet*, Invandrarrådslaget 1990. 90-talets invandrapolitik, Arbetsmarknadsdepartementet, Stockholm 1991, ss 71 - 79.
- Riksdagens protokoll, första kammaren, nr 20, 8 maj 1963, *Om statsbidrag till Hillelskolan*, m m, ss 83 - 96.
- Riksdagens protokoll, andra kammaren, nr 20, 8 maj 1963, § 19 *Bidrag till driften av grundskolor m m*, ss 85 - 98.
- Riksdagens protokoll, första kammaren nr 29, 29 maj 1968, *Ang. undervisning för utlandssvenska mfl*, ss 19 - 32.
- Riksdagens protokoll, andra kammaren nr 29, 29 maj 1968, § 5 *Undervisning för utlandssvenska barn samt för vissa minoriteter i Sverige*, ss 137 - 156.
- David Schwarz, *Svensk invandrar- och minoritetspolitik 1945 - 1968*, Prisma, Stockholm 1971.
- SOU 1966:55, *Skolgång borta och hemma. Utlandssvenska barns skolgång - Skolinackordering - Skolgång för vissa minoriteters barn*, Betänkande avgivet av 1964 års utlands- och internatskoleutredning.